

908 (472. 42) - 051
МББ

Геннадій Махорін
Іван Саюк

КНИГА РЕКОРДІВ
ТА ДОСЯГНЕНЬ
ЖИТОМИРЩИНИ

Геннадій Масорін
Іван Саяк

КНИГА РЕКОРДІВ ТА ДОСЯГНЕНЬ ЖИТОМИРЩИНИ

Житомир
В.Б. Котвицький
2015

908(477.42) - 051
26-890(48кр-404кр)

УДК 030(477.82)

ББК 99(4УКР-4Жкр)+63.3

М-36

кр-05.16

р/к

Випусок на конкурс Тернопільської інформаційної діяльності на конкурсній з'їздовій Житомирської обласної адміністрації у рамках Програми інформаційної діяльності Житомирської обласної адміністрації. Житомирської обласної ради на розвиток інформаційної сфери області на 2013-2015 роки, затвердженої рішенням Житомирської обласної ради від 20.12.2013 року № 705, в частині розвитку інформаційно-культурної діяльності області.

Махорін Т. Л., Саяк І. В.

М-36 Книга рекордів на досягнення Житомирщини/ Т. Л. Махорін, І. В. Саяк. — Житомир: Котвицький В.Б., 2015. — 64 с.
ISBN 978-966-1663-31-1

В книзі наводяться факти, які підкреслюють унікальність нашого краю, рідної Житомирщини - природи, багатства корисних копалин, а головне - людських досягнень наших земляків. Книга покликана привернути увагу керівників підприємств до світового значення нашого краю, покликати національність гостей і туристів підприємств Житомирщини. Книга призначена широкому колу читачів.

1060328

ISBN 978-966-1663-31-1

УДК 030(477.82)

ББК 99(4УКР-4Жкр)+63.3

© Махорін Т. Л.

© Саяк І. В.

Житомирська область розташована на півночі України, в межах Поліської низовини, на півдні - в межах Придніпровської височини. На півночі межує з Гомельською областю Білорусі, на сході - з Київською, на півдні - з Вінницькою, на заході - з Хмельницькою та Рівненською областями України. Адміністративним центром є м. Житомир.

Складається область з 23 районів. Має 5 міст обласного значення (Бердичів, Житомир, Коростень, Малин, Новоград-Волинський), 6 міст районного значення (Андрушівка, Баранівка, Коростинів, Овруч, Олевськ, Радомишль), 43 селища міського типу; 1619 сільських населених пунктів.

Природа

На території Житомирщини є понад сто об'єктів і територій природно-заповідного фонду, у тому числі 10 заказників загальнодержавного значення, 95 заказників місцевого значення, а також близько 100 пам'яток природи, 24 парки, які є пам'ятками садово-паркового мистецтва та 4 дендропарки.

Головне місце, безперечно, займає Поліський природний заповідник, створений 1968 року на півночі області на території Овруцького району. Площа заповідника становить близько 20 тис. га.

На півночі Житомирщини знаходиться Слов'янсько-Острозький край із найвищою точкою 316 м над рівнем моря, а також Білокороницько-Топильнянський та Озерянський краї.

По території області протікає 221 річка загальною довжиною 5366 км. Всі річки належать до басейну Дніпра. Найбільші за довжиною річки в межах області: Тетерів – 247 км, Случ (притока Горині) – 194 км, Ірпінь – 174 км, Уж – 159 км, Ірша – 136 км. На Житомирщині чимало великих озер. Найбільші з них – Чорне, Озерянське, Дуже, Дідове, Прибаловецьке, розташовані в басейні річки Уборть.

Корисні копалини

Павло Аполлонович
Тутковський.

Відомий учений, академік Ферсман називав Житомирщину за багатство і різноманітність природних ресурсів «Уралом в мініатюрі»: відкрито поклади гірського кришталю, топазів, рогу топазів, аметисту, опалу, гранату та ін.

Загальновідомим і викликаним є вислів «поліська Швейцарія» на означення мальовничих місць поблизу сіл Демшні та Тритірів Житомирського району.

Першим науковим дослідженням сировинних ресурсів Житомирщини (у складі Волинської губернії) зробив Г. Оссовський (1835-1897) – його праця – «Геологическо-геогностический очерк Волынской губернии». Першим відкрив поклади топазів і берилів у нашому краї.

Дві докторські дисертації захистив видатний дослідник геологічних багатств нашого краю Павло Аполлонович Тутковський.

— Степан Володимирович Вельський уклав одну з перших геологічних карт нашого краю. Саме йому належить заслуга у відкритті родовища двоокису титану (ільменіту) у Володарсько-Волинському і Коростенському районах.

— Є запаси будівельних пісків, пірофілітових сланців, керамічних глин і ряду інших видів мінеральної будівельної сировини, є великі поклади габро, гранітів, лабрадоритів. Присутні також рідкісноземельні елементи – ванадій, скандій, гафній, торій, які користуються значним попитом на світовому ринку. У межах Іршавського титанорудного району видобувають ільменіт.

— Перспективним є родовище мармуру, який має малюнок надзвичайної краси, добре полірується.

— В області видобувають напівдорогоцінні камені – берил, топаз, кварц з подальшою обробкою та виготовленням ювелірних виробів.

Геологічною пам'яткою нашого краю є флорососні пісковки Володарськ-Волинського району.

Найвизначнішими геологічними пам'ятками, природними дивами Житомирщини також є: скелі «Баранячі лоби» і «Велетенські котли» в Коростені, скелі «Ольжині купальні» на річці Уж (у межах міського парку відпочинку в Коростені), скеля «Крашевського» на правому березі Гнилов'яті біля Житомира, скелі «Голова Чацького» і «Чотири брати» на р. Тетерець у Житомирі, скеля «Кам'яний гриб» на слідній схолиці Новоград-Волинського, «Кам'яне село» біля села Білокорівці Олевського району.

Особливою геологічною пам'яткою є Словечансько-Овруцький криж, який ще називають поліським дивом, у його надрах виявлені поклади бурого залізняка, пірофіліту, яшми та інших копалин.

Унікальним і єдиним в Україні і на теренах СНД є Овруцьке родовище (біля с. Збравки) пірофілітових сланців, які відзначаються надзвичайною стійкістю до високих температур (до 1700 С.).

Найбагатші родовища титанової руди в Україні – на території Володарськ-Волинського району: Федорівське, Торчинське, Кропивненське.

Найпотужніше підприємство з переробки і збагачення титанових руд – Іршанський гірничо-збагачувальний комбінат.

Поклади золота відкриті на р. Кам'янка Житомирського і на території Володарськ-Волинського району.

1966 р. почав діяти найбільший в Україні Озернянський торфобрикетний завод.

Постамент пам'ятника Тарасові Шевченку у канадському місті Палермо зроблено з коростенського граніту.

Житомирщина займає одне з перших місць у світі за покладями декоративного кольорового каменю.

Багато споруд у центрі Києва облицьовано декоративним каменем із Житомирщини. Для ремонту і оздоблення музею-садиби М. І. Пирогова використано червоний граніт із Омелянівського кар'єру. Граніт із Соколовського кар'єру використано при будівництві мавзолею Г. Дмитрову у Софії (Болгарія).

Єдиний на Житомирщині музей коштовного і декоративного каміння діє у Володарськ-Волинську.

Поклади бурштину (у с. Баранях, Копиці, Радоминці, Володарськ-Волинському) мають найбільший відсотковий вихід придатних для ювелірної обробки.

Унікальне родовище мінеральних вод з лікувальними властивостями було відкрито на поч. 1980 років у Денишках Житомирського району – тому тут наприкінці 1980-х рр. створено санаторій, куди приїжджають люди з усіх усюд.

Найстаріший дуб росте біля села Тригір'я – дереву близько 600 років, його діаметр 188 см., а обсяг по колу – 580 см, висота 33 метри.

Експозиція музею коштовного і ювелірного каміння

Економіка

У першій половині XX-го століття наша область залишалася аграрною, тому здобутки працівників віднамаємо саме у цій галузі. 1938 року панкова колгоспу ім. Е. Тельмаза Ємільчинського району Олена Баранівська добилася високої врожайності льону-довгуниці – по 21, 75 цнт. льноволокна з гектара. А 1939 року Єфросиня Саух з колгоспу ім. Петровського, теж Ємільчинського району, збрала по 29, 35 цнт. льноволокна. Славилася трудовими досягненнями і льоварка Т. В. Дубовик з Народицького району, яку обрали депутатом Верховної Ради УРСР. Серед видатних трудівниць – і Н. Г. Запада з колгоспу ім. І Травня Черняхівського району, яка перевершила досягнення Є. А. Саух – її лавка в 1940 р. збрала по 33, 09 цнт. льноволокна з гектара.

Цього ж року лавка М. С. Худокій (колгосп ім. Петровського Радоминського району) виростила по 1285 цнт. картоплі на гектарі, встановивши на той час світовий рекорд.

Буряківниця лавка М. А. Марцун (Романівський район) в 1940 році збрала по 730 цнт. цукрових буряків з гектара.

Бригадир колгоспу ім. XVIII партз'їзду (Житомирський район) М. А. Нестерчук в 1940 році збрала по 5,3 цнт. хмелю з гектара при середній урожайності по області 4 цнт. /га. Ці імена знали люди усього СРСР, про них писали газети країни.

Місцева преса в 1950-1960-ті роки писала про передовиків виробництва підприємств Житомира – фрезерувальника Володимира Сокальського, столяра Якова Головачова, Бердичева – працівників шкіряного заводу Поталова і Руцької. Токарівки Баранівського району – робітниця фарфорового заводу Кузьмінчука та багатьох інших.

У шостій п'ятирічці (1956-1960 рр.) на Житомирщині тривала реконструкція існуючих і будівництво нових промислових підприємств, розрахованих на виробництво у загальносоюзних обсягах. Найбільше таких підприємств-гігантів було споруджено у Житомирі – це заводи «Електровимірювач» (1957 р.), «Промавтомати-

Ванда Венгеловська, знаменита ткаля Житомирського льнокомбінату (в центрі)

ка» (1959 р.), льоновокомбінат (1961 р.), паперова фабрика (1962 р.), завод силікатних виробів (1964 р.).

Для забезпечення електроенергією цих підприємств Житомир було підключено до Кременчуцької енергосистеми. У цей час також розпочалося будівництво ліній електропередачі Київ – Житомир, Житомир – Турчинка – Коростень. Станом на 1955 рік в області діяла 61 гідроелектростанція, які виробляли 5147 кіловат/год, електроенергії.

Позитивні зміни відбувалися і у сільському господарстві області. Окремі господарства досягли трудових рекордів. Так, ланка Євгенії Гурської з колгоспу імені Ворошилова Ружинського району зібрала по 485 цнт. цукрових буряків з гектара. А в Радоминському районі ланка Ольги Рошмаринської одержала по 8, 3 цнт. льоноволокна і по 7, 6 цнт. насіння льону з гектара. По 429 цнт. овочів зібрала молодіжна ланка Марії Хомик з Черняхівського району. Передовиками сільськогосподарського виробництва залишалися Єфросіна Саух, Марія Марцун, Надія Заграда та інші. Серед ударників сільськогосподарського виробництва 1950-х – першої половини 1960-х років були також М. С. Вернигора, Ф. Д. Дашабець, А. Ф. Лихуша, Л. С. Сербин.

Житомирщина зробила вагомий внесок у загальносоюзну і загальноукраїнську економіку. Підприємства області були пов'язані тісними зв'язками з іншими виробництвами по всьому СРСР, які постачали комплектуючі деталі, або яким постачали. Для прикладу, завод «Електронмірковач» одержував вироби і матеріали з 400 підприємств усього СРСР.

Питома вага Житомирської області в народному господарстві УРСР по різних показниках була доволі значна. Прикладом, Житомирська музична фабрика в 1966 році виробляла 58,4% обсягу випуску акордеонів і баянів, фарфорово-фаянсові підприємства області (Баранівський, Довбишський, Коростевський та ін.) виготовляли 53% загальноукраїнського обсягу, Житомирська панчішна фабрика – 13,2%, Малинська паперова фабрика випускала 23,6% усього загальноукраїнського паперу, а промисловий гігант всесоюзного значення – Житомирський льнокомбінат – 45% льняних виробів.

Серед кращих працівників області у різних галузях промисловості були найбільш відомі у той час: фрезерувальник Головинського гранітного кар'єру (Черня-

Мікроавтобус «Старт» 1968 р.

хівський район) О. Вербич, робітниця Малинської паперової фабрики О. Захліна – їм присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці, а також шахтар Коростинівського шахтоуправління В. Купрашвілі, столяр Житомирського меблевого комбінату Ю. Рибак, робітник гірничого цеху Баранівського фарфорового заводу В. Шморгун, формувальник Бердичівського заводу «Прогрес».

Питома вага Житомирської області в агрокомплексі УРСР теж була доволі значна. Житомирщина становила на 1966 рік виробляла 24,3% лляного волокна, 8,5% – картоплі, 4,2% – м'яса, 4% – молока. А в подальші роки частка Житомирської області у вирощуванні льону, пшениці і картоплі ще більше зроста.

В 1970-1980-ті роки Житомирщина посилює свої позиції в макроекономіці. Підприємства Житомирщини становили на 1980 рік виробляли 22,5% загальносоюзного обсягу кварциту, 47% – лляних тканин, 45% – фарфоро-фаянсових виробів, 50% – балнів, 35% – кордової тканини (кожна десята автомобільна шина була оснащена житомирським кордом), 16% – панчішно-шкарпеткових виробів, 15% – виробів зі шкіри, 10% – верстатів по металу.

Підприємства області були поєднані виробничими зв'язками з багатьма фабриками і заводами СРСР. Щити і пульти керування постачалися майже на всі електростанції Радянського Союзу та у кілька зарубіжних країн, бетонозмішувачі дослідно-механічного заводу – на будівництво Байкало-Амурської магістралі, кормозмішувачі й корморобки – на ферми Монголії; житомирські металоконструкції використовувалися

при будівництві Новочеркаського електровагонобудівного, Таганрозького комбайнового заводу «Россельмаш»; верстати з програмним керуванням бердичівського заводу «Комсомолец» – у всі соціалістичні країни, а також Туреччину та Ірак; продукція Попільнянського консервного заводу постачалася у Чехословаччину, Болгарію, Румунію, Федеративну Республіку Німеччину, Бельгію; прилади «Електровимірники» – у 70 країн світу, а хімічне обладнання «Прогресу» – у 60 країн.

Окремі факти економічного розвитку Житомирщини підтверджують важливу роль нашого краю у збільшенні виробничого потенціалу держави.

1970 року у Житомирі було збудовано найбільший в Україні завод синтетичного волокна.

1983 р. житомирські будівельники першими в Укра-

Ті почали використовувати тонкостінні склепінчаті конструкції у будівництві виробничих приміщень.

Найбільший в області і один з найбільших в Україні комбінат хлібопродуктів споруджено 1964 року у селі Горбані поблизу Чернікова.

Перший в СРСР цукорисний завод почав діяти в 1981 році у селі Вільшанка Чуднівського району.

1983 року у Баранівці збудовано найбільший в Україні льонозавод.

1988 року на республіканському конкурсі професійної майстерності малярів Укразробуду перемогли житомирські майстри.

1977 р. в Овручі проведено республіканський конкурс штукатурів міжколгоспних будівельних організацій. Друге місце посів штукатур з Овруча І. Я. Чигирко і О. А. Шааб.

Майже половина будинків нового Коростеня споруджено силами бригади І. А. Кузьмінського.

Винахідники

Велику роль у соціально-економічному житті відіграли винахідники і раціоналізатори, життя багатьох з яких пов'язане з Житомиром.

Гліб Котельніков, який навчався у Житомирській чоловічій гімназії, винайшов 1910 року ранцевий парашут.

Гліб Котельніков

Уродженець Житомира, видатний учений-хімік Усачович Михайло Ілліч став одним із фундаторів досліджень у галузі теорії розчинів і теорії кислот та лугів, завдяки його розробкам почали виготовляти високосмкі акумулятори.

Працівник житомирського відділення зв'язку Віктор Софронюк 1926 року започаткував вперше у Житомирі д्रोнове радіозв'язання, а 1927 року він сконструював саморобний телевізор з дошкою Ніпкова.

Бердичівлянин Гербуз Степан Іванович ще з 1959

1060328

Учений-хімік Усамович
Михайло Ілч

На житомирському підприємстві «ЕКТА-ПРОМ» 1992 року вперше у Європі розпочато виробництво плазмових відеоскрінів великих розмірів. Серед продукції цього підприємства – табло системи «Рада» в українському парламенті, відеоскріни на найбільших стадіонах світу.

Унікальною династією винахідників брли батько і син Артемуки. Яків Антонович і Василь Якович співстру-
ювали легкомоторний літак, а також надзвичайний вертоліт. Власна вага гвинтокрила становила 120 кг і він здатний був підняти такий же вантаж разом з пілотом і летіти зі швид-
кістю 100 км/год. Силова установка – перероблений мото-
циклетний двигун потужністю 34 к. с. Серед розробок талановитих уміельців також автомобіль-амфібія і багато інших винаходів. Робота наших «кулібників» (без довшету «серйозних» органів) стурбувала кадебістів і вони забо-

року почав розробляти раціоналізаторські пропо-
зиції. За 56 років трудово-
стажу він підготував понад
400 рацпроектів, які дали
значний економічний ефект.
Деякі його винаходи не
мають аналогів у світі.

1972 року на житомир-
ському заводі «Електроки-
мірмаш» вперше в Украї-
ні було виготовлено ЕОМ
«УПО-1».

ронили здійснювати польоти на літальних апаратах. Тоді за них виступив відомий авіаконструктор Олег Антонов.

До числа талановитих винахідників-аматорів належали також житомиряни П. А. Косов, С. П. Животов, О. В. Зеленський.

Успіхи підприємства прямо залежні від професійного рівня і самовідданості справі керівника. Серед таких найкращих в Україні є і наші земляки.

Жебровська Філя Іванівна (родом з Немиринців на Ружинщині), генеральний директор ПАТ «Фармак» з 1995 року і до сьогодні, 2001 року стала переможцем Всеукраїнського конкурсу «Кращий роботодавець року».

Рудь Петро Володимирович, почесний громадянин Житомира, з 1992 року очолює колектив Житомирського маслозаводу. Підприємство є найбільшим в Україні виробником морозива.

Жебровська Філя Іванівна

Рудь Петро Володимирович

Наші земляки - а керівництві Асоціації українських банків: Сутеняко Олександр Анатолійович - голова Асоціації, Кучерук Володимир Іванович - директор інформаційно-аналітичного центру Асоціації, а Василенч Олексій Геннадійович - помічник голови Асоціації.

Підприємства Житомирщини були особливими і унікальними по різним критеріям. Так, на Житомирській паперовій фабриці (відкритій 1962 року) з 1970 року вперше у тодішньому СРСР розпочалося виробництво яєчних лотків. Це підприємство забезпечувало паперовою тарою не тільки радянські республіки, а й експортувало її в Болгарію, Кубу, НДР. Завдяки Житомирській продукції на птахофабриках було налагоджено автоматизований процес пакування яєць. Це, у свою чергу, зменшило на 4% пошкодження яєць під час упакування і транспортування, дозволило зменшити витрати деревини, тобто зберегти лісові насадження. (2005 року паперову фабрику реорганізовано у ТОВ «Житомирська картонний комбінат»).

1961 року розпочав свою роботу Житомирський льнокомбінат – за той час найбільший в Україні. Понад 30 разів підприємство займало перші місця за виробничими показниками серед підприємств цієї галузі на всесоюзному і республіканському рівнях.

Наука

З Житомирщиною пов'язане життя одного з перших президентів Академії наук України, в 1922-1924 роках, Липського Володимира Іполитовича (1863-1937), який навчався у житомирській Першій чоловічій гімназії.

В Житомирі та області функціонувало ряд науково-дослідних та проектно-конструкторських інститутів. Відомими на весь Радянський Союз були Інститут радіосистем, Малинський науково-дослідний Інститут паперу, науково-дослідний Інститут «Полісся», науково-дослідний Інститут Нечорномозової зони України, науково-дослідний Інститут по боротьбі з хворобами тварин, Центральний науково-дослідний Інститут комплексної автоматизації та інші. 1976 року в селі Глибочиця Житомирського району на базі Української науково-дослідної станції хмелярства було відкрито єдиний в СРСР Науково-дослідний і проектно-техно-

*Липський Володимир
Іполитович*

логічний інститут змислярства.

Видатними науковцями 1970-х 1990-х роках були професори, доценти П. К. Сербін, М. В. Навончук, О. С. Чирков, А. П. Стадниченко, Д. І. Кваселевич, Л. Венгеров, М. Цілико, М. М. Бодан (Житомирський державний педагогічний інститут імені І. Франка), Є. Михайленко, А. Молостов, Л. Шетиніна (Житомирський сільськогосподарський інститут), Б. Б. Самолюк, О. Бакка, Ю. Білопід (політехнічний інститут) та ін.

Степаник Дмитро
Власович

Уродженець села Слободичі Бердичівського району Степаник Дмитро Власович - доктор наук у трьох галузях - філософії, богослов'я, мистецтвознавства. Він понад 40 років досліджує українську ікону, є керівником відділу образотворчого мистецтва в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського Національної Академії наук України, академік Академії Висщої

Школи України. Автор понад 500 наукових праць, лауреат багатьох міжнародних премій.

Медицина

У медичній науці – значний внесок лікарів, які поспішили практичну роботу у медичних закладах області з науковою діяльністю або стали основоположниками наукових шкіл, нових напрямів і спеціалізацій. Особливе місце займає у цьому ряду хірург Вероній Юрій Юрійович, який 1933 року перший у світі виконав операцію з трансплантації людської нирки. У 1944-1950-х роках він працював у житомирській першій міській лікарні.

Уродженець Бердичева Моріс Шаффер (1907-1980) став відомим ученим-вірусологом, членом Нью-Йоркської академії медицини.

Бернадський Юрій Йосипович (23.01.1915 – 29.03.2006) – доктор медичних наук, професор. Народився у м. Малині на Житомирщині. 1941 року закінчив Казанський стоматологічний інститут. 1958 року захистив докторську дисертацію «Матеріали до проблеми знеболювання в хірургічній стоматології». 1962 року очолює Українське товариство стоматологів і був його головою до 1970 року. Став почесним членом Всесоюзного товариства стоматологів і 13-ти товариств стоматологів-хірургів інших радянських республік. Автор понад 300 наукових праць, у тому числі 14 монографій, посібників з проблем відновлювальної хірургії щелепно-лицьової

частини обличчя, травматології, пластичної хірургії та ін. Автор 14 патентів на винаходи, автор 40 раціоналізаторських пропозицій.

Вайсблат Соломон Наумович (14. 01. 1888 – 10. 06. 1965) – доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки УРСР, головний стоматолог Міністерства охорони здоров'я УРСР.

Народився у м. Малині на Житомирщині. 1922 року закінчив Київський медичний інститут. З 1927 по 1929 рік – завідувач першого щелепного відділення в Україні при Жовтневій лікарні Києва. У 1929-1932 роках – завідувач кафедри щелепно-лицьової хірургії Київського інститут удосконалення лікарів. З 1932 по 1953 рік – завідувач кафедри хірургічної стоматології Київського стоматологічного інституту, а також у пері-

од з 1938 по 1941 рік – декан стоматологічного факультету Київського медичного інституту. У 1938-1953 роках – головний стоматолог Міністерства охорони здоров'я УРСР. 1947 року йому було присвоєно звання Заслуженого діяча науки УРСР. Автор 119 наукових робіт, у тому числі 4 монографій.

**Поліченко Олександр
Макарович**

**Голіченко Олександр
Макарович** (13. 02. 1940 р.
н.) – доктор медичних наук,

професор Тернопільського медичного університету, ім. І. Я. Горбачевського.

Народився у селі Малі Горошки Володарсько-Волинського району Житомирської області у селянській сім'ї. 1957 р. закінчив Володарсько-Волинську середню школу із золотою медаллю і вступив до Вінницького медичного інституту. Тут також навчався успішно і привернув увагу професора Л. Г. Лекарева, одного з провідних учених-гігієністів тієї епохи. Інститут закінчив з червоним дипломом, вступив до аспірантури і під керівництвом Л. Г. Лекарева підготував дисертацію «Історія розвитку лікарського обслуговування сільського населення України (1864-1964 рр.)», яку успішно захистив 1967 року.

Викладав на кафедрі соціальної гігієни та організації охорони здоров'я рідного інституту. У 1970-ті роки видав ряд книг, присвячених медичному обслуговуванню сільського населення.

З 1977 р. по 1983 р. – заступник головного лікаря Вінницької обласної лікарні. З 1983 по 2003 рр. – завідувач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я Тернопільського медичного університету ім. І. Я. Горбачевського.

Наприкінці 1980-х рр. був активним учасником громадсько-політичного життя, став ініціатором заснування першого в Україні обласного Товариства української мови і створення Тернопільської крайової організації Народного Руху України, став автором першого українського підручника «Соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я» (1997 р., у співавторстві з О. О. Приходьським і А. М. Сердюком). 2004 року О. М. Боліченко опублікував перший

український підручник з історії медицини, призначений для студентів вищих навчальних закладів. Є автором загалом близько 200 наукових праць, у тому числі 21 монографії, ряду підручників. Під його керівництвом підготовлено і успішно захищено 1 докторська і 12 кандидатських дисертацій.

Гончарук Євген Платонович

Гончарук Євген Платонович (07. 01. 1930 – 19. 04. 2004) – доктор медичних наук, ректор Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця, член-кореспондент АМН СРСР, академік АМН СРСР, академік НАН України, академік Польської академії медицини, академік Воспівної академії медицини ім. А. Швейцера, двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки.

Народився у селі Великий Остроків Уланівського (нині Хмельницького) району на Вінниччині. З 1937 р. його сім'я жила у Бердичеві, де Є. Г. Гончарук закінчив школу, а згодом вступив до Київського медичного інституту на санітарно-гігієнічний факультет. 1961 року захистив кандидатську дисертацію «К вопросу гигиенической очистки бытовых сточных вод на площадках подземного орошения (фильтрации)» і одержав пропозицію перейти на роботу у Київський медичний інститут на кафедру комунальної гігієни.

1968 року захистив докторську дисертацію «Гігієнічне вивчення систем місцевої каналізації з обґрунтуванням санітарних норм їх проектування та експлуатації» і очолив кафедру комунальної гігієни.

1984 року став членом-кореспондентом Академії медичних наук СРСР і ректором Київського медичного інституту. Очолював свій рідний виш до 2003 року. За цей час став членом 9 медичних академій, як вітчизняних, так і зарубіжних. Автор понад 500 наукових праць, у тому числі 45 монографій і підручників, одержав 15 авторських свідоцтв на винаходи і патенти. Є членом редакційних рад фахових медичних журналів. Нагороджений орденами Знак Пошани, Трудового Червоного Прапора, Святого Володимира, Ярослава Мудрого V ступеня та іншими відзнаками.

З нашим краєм пов'язане було життя відомого топографо-анатома, заслуженого діяча наук УРСР, доктора медичних наук, професора Золотарьової Тамари Василівни (1912-1981). Народилася вона у Сімферополі. З 1930 по 1935 рік навчалася у Харківському медінституті і після закінчення його із відзнакою була залишена у рідному навчальному закладі для навчання в аспірантурі на кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії. З 1937 по 1938 рік у зв'язку із сімейними обставинами працювала на посаді ординатора Новоград-Волинської лікарні на Житомирщині. 1939 року захистила кандидатську дисертацію на тему «Матеріали до топографічної анатомії сечівки у дітей і операції на ній». Працювала на кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії Ленінградського державного інституту удосконалення лікарів під керівництвом

відомого ученого топографо-анатома академіка В. М. Шевкуненка.

У роки Великої Вітчизняної війни, незважаючи на те, що мала малолітню дитину, пішла добровольцем на фронт, пройшла шлях від старшого ординатора до начальника хірургічного відділення госпіталю Північно-Західного фронту. 1952 року захистила докторську дисертацію на тему «Різниця в іннервації передньої черевної стінки». З 1953 по 1958 рр. була проректором з науково-навчальної роботи Ленінградської військово-медичної академії. Потім працювала у Харкові. Автор понад 100 праць.

У Житомирі народилася **Мачерет Євгенія Леонідівна** (04. 06. 1929 – 09. 09. 2011) – член-кореспондент Академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, засновниця рефлексотерапії в Україні. 1955 р. закінчила Київський медичний інститут. Захистивши кандидатську дисертацію, з 1964 р. почала працювати на кафедрі нервових хвороб Київського державного інституту вдосконалення лікарів. 1970 р. захистила докторську дисертацію на тему «Застосування ехоенцефалографії в неврологічній практиці». 1977 р. започаткувала наукову школу рефлексотерапії. За наступні роки було підготовлено понад 17 тисяч спеціалістів цього напрямку, відкрито цілу мережу спеціалізованих кабінетів, проводилася робота із розробки методик лікування різних захворювань методами рефлексотерапії. Автор близько 800 наукових праць, у тому числі 18 монографій, 6 посібників. Під її керівництвом підготовлено і захищено 12 докторських і 49 кандидатських дисертацій. Була Президентом Європейської асоціації

а лазеротерапії, віце-президентом Всесвітньої асоціації з акупунктури, президентом Української асоціації з акупунктури і лазеротерапії, членом Вченої Ради Міністерства охорони здоров'я України, членом редколегії багатьох медичних журналів.

Її діяльність відзначена багатьма почесними нагородами і званнями: «Відмінник охорони здоров'я СРСР» (1978 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1989 р.), Державна премія України в галузі науки і техніки (1993 р.), орден Княгині Ольги (2003 р.), Почесна грамота Кабінету Міністрів України (2008 р.).

Доля пов'язала з Житомирщиною багатьох відомих учених. Серед них - Мельник Василь Михайлович (14. 03. 1948 р. н.) – доктор медичних наук, професор, Заслужений раціоналізатор СРСР, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки та премії ім. Ф. Г. Яворського.

Народився у селі Бачів Перемишлянського району. 1971 року закінчив пікувальний факультет Івано-Франківського медичного інституту і за розподілом був направлений на роботу у Малинську ЦРЛ Житомирської області. Працював тут лікарем-хірургом протягом 1971-1977 рр.

З 1977 по 1979 рр. – навчання у клінічній ординатурі з

Мельник Василь
Михайлович

тора калійної хірургії у Київському науково-дослідному інституті туберкульозу та грудної хірургії імені академіка Ф. Г. Яновського. Потім залишився тут працювати і пройшов шлях від завідувача відділом, заступника головного лікаря до заступника директора з науково-організаційної і науково-методичної роботи.

Етапами зростання стали захист 1988 року кандидатської дисертації «Повторні хірургічні втручання у хворих з післярезекційною сипішкою плеври і реактивацією туберкульозу легень» та захист 1996 р. докторської дисертації «Неефективне комплексне лікування хворих на туберкульоз легень, його причини й шляхи подолання». 2000 р. отримав учене звання професора. Є автором понад 550 наукових праць, понад 30 винаходів і корисних моделей, 131 раціоналізаторської пропозиції. За розробку методів діагностики, лікування і профілактики захворювань органів дихання 1997 р. йому присуджена Державна премія в галузі науки і техніки, а 2000 р. премія імені Ф. Г. Яновського.

Мельничук Анатолій Олександрович (1938 р. н.) – завідувач хірургічним відділенням Житомирської міської лікарні № 2. Єдиний у нашої держави, хто має два звання - заслужений лікар України і заслужений будівельник України. Останнє звання йому присвоєно за керівництво будівництвом кількох корпусів міської лікарні у Житомирі.

Народився в селі Бейзамівка Чуднівського району у селянській сім'ї. Вступив до Вінницького медінституту ім. М. І. Пирогова. По його закінченні в 1964 р. почав працювати лікарем-хірургом у Дзержинську (тепер Романів) Житомирської області. З 1966 по 1968

р. навчаєся у клінічній ординатурі.

З 1968 р. почав працювати лікарем-хірургом в Житомирській обласній лікарні, яку тоді очолював О. Ф. Гербачевський. У 1972-1975 рр. – заступник Житомирської міської лікарні № 1, а зати́м – до 2000 р. – головний лікар Житомирської міської лікарні № 2. За роки його керівництва було збудовано інфекційний, акушерський, гінекологічний, терапевтичний корпуси. Методом народного будівництва споруджено 6-ти поверхову поліклініку по вулиці Лесі Українки. Доводилося брати безпосередню участь у керівництві будівництвом. За це А. О. Мельничуку присвоєно звання Заслуженого будівельника УРСР.

Проводив близько півтори тисячі пацієнтів. Це операції, пов'язані з ускладненими формами цукрового діабету, хворобами шлунково-кишкового тракту та ін. Високий кваліфікаційний рівень підтверджено присвоєнням звання Заслуженого лікаря України.

Могилевська Клара Олексіївна (1928-2009) – організатор спеціалізованої дитячої хірургії на Житомирщині. Народилася у Владивостокі у сім'ї голови крайвиконкому, депутата Верховної Ради СРСР. Спочатку хотіла вступити до політехнічного інституту, але батько порадив подати документи до медичного закладу, прохливо бачачи саме у професії лікаря покликання доньки. І, дійсно, як розповідає сама Клара Олексіївна, «за всі роки не було жодного випадку, щоб пошкодувала, що життя присвятила цій професії. Це моє місце. Й іншого просто не уявляю».

З 1961 року веде свою історію дитяча хірургія на Житомирщині і у її витоків стояла К. О. Могилевська.

Зробила близько 20 тисяч операцій. Протягом 24 років була головним дитячим хірургом Житомирської області, наставницею для молодих лікарів, які у подальшому стали знаними авторитетами у своїй галузі. Про це вона сама так розповідає: «Й от перший інтерн у Житомирській області – Леонід Рафаїлович Коалевський – і став моїм першим учнем, котрий... не хотів бути дитячим хірургом. А потім із часом такий із нього вийшов дитячий урокос! Їх багато – моїх учнів: Олександр Костянтинович Толстанов, Віктор Йосипович Шатино, Микола Адамович Нікітенко, Микола Дмитрович Бобер... Їх дуже багато й на Житомирщині, й в інших областях України, але кожного я пам'ятаю – такі у мене чудові послідовники. А зараз які чудові у нас молоді фахівці!»

Один із її учнів, Віталій Ростиславович Заремба теж згадує відносною словом свою наставницю: «Клара Олексівна була вчителем, певно, всіх дитячих хірургів Житомирщини. Крім того, що практично кожному з нас вона дала в руки скальпель, ще й навчила чуйного ставлення до хворих, відповідальності до роботи... Між собою ми лагідно називали Клару Олексівну «наша бабуся». Й у цьому, повірте, не було ніякої фамільярності – лише така, жисте, родинність і ніжні почуття. Вона не дозволяла собі хворіти – все якось так своїм нещуття переживала на ходу, на льоту. Мало звала на власне самопочуття – віддавалася роботі, діткам».

Теплі спогади про К. О. Мосилевську зберегли й інші її послідовники – завідувач хірургічним відділенням Житомирської обласної дитячої лікарні Петро Степанович Русак, дитячий хірург Борис Антонович Мельник, лікар-ординатор хірургічного відділення № 2 Роман Петрович Белей, дитячий хірург Дмитро Воло-

дамирович Шевчук. Вдячні слова колег, дітей і їхніх батьків – є найвищою нагородою будь-якого лікаря. К. О. Могилевська заслужила їх повною мірою.

З Житомирщиною пов'язана доля Нечитайла Михайла Юхимовича (6 лютого 1948 р. н.), заступника директора з наукової роботи Інституту хірургії та трансплантології Академії медичних наук України, керівника відділу лапароскопічної хірургії та ковелітазу, лауреата Державної премії України, доктора медичних наук, професора, Заслуженого лікаря України.

Народився у селі Капустин Старокостянтинівського району Хмельницької області. Після закінчення Київського медінституту ім. О. О. Богомольця з 1972 р. проходив інтернатуру у Малинській лікарні, а потім деякий час працював лікарем-хірургом у Житомирі. Згодом навчався в аспірантурі Київського інституту клінічної та експериментальної хірургії МОЗ УРСР. З часом, після захисту і докторської дисертації, став заступником директора Інституту фтизіатрії та торакальної хірургії АМНУ.

Вся подальша наукова діяльність і медична практика проходила в Київському інституті клінічної та експериментальної хірургії МОЗ УРСР (зараз це Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О. О. Шалімова НАМНУ). Працював тут на посаді торакалоабдомінальної та судинної хірургії (теперішня назва – кафедра хірургії і трансплантології) Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупника, яка функціонує на базі інституту. Тут М. Ю. Нечитайло пройшов шлях від асистента до професора. За цей період захистив кандидатську дисертацію (1987 р.) на

тему «Хірургічне лікування високих рубцевих структур жовчних протоків», а 1996 р. захистив докторську дисертацію на тему «Лікування і профілактика ускладнень в реконструктивній хірургії жовчних протоків». 1999 р. став завідувачем лапароскопічної хірургії і холелітазу Інституту хірургії та трансплантології Академії медичних наук України. З 2002 р. – заступник директора з наукової роботи Інституту хірургії та трансплантології АМН України. 2004 р. М. Ю. Нечитайлу присуджено Державну премію України. 2008 р. отримав звання Заслуженого лікаря України. Є почесним членом Всесвітнього товариства хірургів, членом Європейського та Всесвітнього товариств гепатобіліарних та лапароскопічних хірургів, віце-президентом товариства лапароскопічних хірургів України. Автор 72 наукових праць, у тому числі 12 монографій, 3 підручників, а також має 42 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Один із засновників лапароскопічної і гепатобіліарної хірургії в Україні.

Потональський
Анатолій Іванович

Потональський Анатолій Іванович (25. 03. 1938 р. н.) – завідувач лабораторією модифікації структури біологічно активних речовин Інституту молекулярної біології і генетики НАН України. Заслужений винахідник України, кандидат медичних наук, професор.

Почесний громадянин міста Коростень.

Народився у с. Ходаки Коростенського району Житомирської області. 1956 року закінчив Житомирське медичне училище № 1, працював фельдшером, через рік поступив на лікувальний факультет Івано-Франківського медичного інституту. Після закінчення навчання у 1963 році був призначений асистентом кафедри патології Івано-Франківського медінституту. 1970 року очолює створену за постановою Кабінету Міністрів СРСР проблемну лабораторію корегуючої терапії злоякісних пухлин і гемобластозів при Львівському медичному інституті.

Із 1977 року Анатолій Потопальський завідував відділом модифікації структури біологічно активних речовин в Інституті молекулярної біології і генетики (ІМБіГ) НАН України, а 2004 року після реорганізації відділу – лабораторією модифікації структури біологічно активних речовин.

А. І. Потопальський запатентував понад 60 нових препаратів що мають протипухлинну, протівірусну та імуномодельючу дію, створив понад 20 нових форм, сортів і видів лікарських і сільськогосподарських рослин, 6 із яких затверджені і рекомендовані Держсортінспекцією України як нові високопродуктивні сорти із підвищенням вмістом діючих речовин. У доробку А. І. Потопальського 10 монографій, понад 250 публікацій і понад 100 авторських свідоцтв і патентів.

Русак Петро Степанович (02. 03. 1963 р. н.) – доктор медичних наук, завідувач хірургічним відділенням №1 Житомирської обласної дитячої лікарні, голова Асоціації хірургів Житомирської області, завідувач філії кафе-

при дитячій хірургії НМАПО ім. П. Л. Шупика, лауреат Національної Медичної Премії 2012 року в категорії «Практикуючі лікарі».

Народився у селі Синьків Заліщицького району Тернопільської області у сім'ї, де практикувалася народна медицина. Закінчив педіатричний факультет Вінницького медичного інституту ім. М. І. Пирогова і почав працювати у Житомирській обласній дитячій лікарні. 1992 року очолив хірургічне відділення № 1. 1994 р. став обласним позаштатним дитячим хірургом. Уже тоді, у 1990-ті роки, почали з'являтися у медичних наукових журналах «Київська хірургія», «Хірургія дитячого віку» статті П. С. Русака. 2003 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Комплексне лікування гострого гематогенного остеомієліту у дітей».

2004 р. на базі обласної дитячої лікарні було відкрито філію кафедри дитячої хірургії НМАПО ім. П. Л. Шупика і П. С. Русак почав викладати тут навчальний курс «Абдомінальна лапароскопічна хірургія дитячого віку» хірургам-колегам з різних областей України. У своїй викладацькій діяльності і часто у повсякденному спілкуванні часто згадує своїх старших колег, завдяки яким відбувалося особисте професійне зростання – К. О. Могилевську, Б. П. Бродського, Б. А. Мельника, Л. Р. Козловського, І. Я. Захарчука, а також вузівських наставників – професорів Ю. П. Кукурузу, В. М. Мороза.

2011 р. захистив докторську дисертацію на тему «Інноваційні технології в діагностиці, лікуванні та профілактиці гострої хірургічної абдомінальної патології у дітей». 2012 р. став лауреатом обласної премії О. Ф. Герболевського і лауреатом Національної Медичної Премії в категорії «Практикуючі лікарі». Автор близько

150 наукових праць, опублікованих у фахових журналах і наукових збірниках, 3 монографій, 2 науково-практичних посібників, 1 атласу, 13 патентів на винаходи.

Трінус Федір Петрович (25. 02. 1929 – 23. 05. 2013) – доктор медичних наук, професор, член-кореспондент РАМН, член-кореспондент НАНУ, член-кореспондент АМН України, завідувач відділу протизапальних та анальгезуючих засобів ДУ «Інституту фармакології та токсикології» НАМН України, лауреат Державної премії України, заслужений діяч науки і техніки України.

Народився у селі Старий Любар на Житомирщині. 1941 року закінчив з відзнакою Житомирську фармацевтичну школу, став начальником аптеки у Дзержинську (тепер Романа) Житомирської області, але невдовзі був мобілізований до війська. Брав участь у фронтових діях, був поранений. 1952 року закінчив Київський медичний інститут ім. О. О. Богомольця і вступив до аспірантури рідного вишу.

1956 року захистив кандидатську дисертацію з проблем перетворення сульфаніламідів в організмі при різних рівнях обміну речовини. 1965 року захистив докторську дисертацію щодо проблем механізмів дії судинних засобів і очолив Інститут фармакології та токсикології АМН України. З 1987 року став завідувачем відділу фармакології протизапальних та анальгезуючих засобів. Автор понад 400 наукових праць, у тому числі 4 монографій. Одержав 165 авторських свідоцтв і 5 патентів на винаходи. Під його керівництвом підготовлено і успішно захищено 10 докторських і 16 кандидатських дисертацій.

Фролькіс Володимир
Беніамінович

Фролькіс Володимир Беніамінович (27. 01. 1924 – 02. 10. 1999) – академік, віцепрезидент Академії медичних наук України, академік НАН України, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, двічі лауреат Державної премії України, премії ім. О. О. Богомольця, ім. Г. І. Мечнікова, ім. М. Д. Стражеско.

Народився у Житомирі. 1945 р. з відзнакою закінчив Військово-медичну

академію у Ленінграді. Потім навчався в аспірантурі на кафедрі фізіології Київського медичного інституту під керівництвом Георгія Фольборта. 1950 року захистив кандидатську дисертацію на тему «До вивчення процесів втомі і відновлення серця», а 1958 року – докторську дисертацію «Фізіологічна характеристика рефлексів на серцево-судинну систему» і опублікував монографію під назвою «Рефлекторна регуляція діяльності серцево-судинної системи».

Зі створенням 1958 р. Інституту геронтології та експериментальної патології Академії медичних наук СРСР В. В. Фролькіса запросили очолити тут лабораторію фізіології. Подальша діяльність ученого пов'язана з цією науковою установою. Автор близько 700 наукових праць, у тому числі 25 монографій, 13 посібників. Став засновником геронтологічної наукової школи. Під його

керівництвом підготовлено і захищено 37 докторських і 63 кандидатських дисертацій. Був відзначений міжнародними преміями імені Ф. Вердара, Міжнародної Асоціації геронтологів, а також премією ім. О. О. Богомольця (1971 р.), Державною премією УРСР у галузі науки і техніки (1978 р.), премією ім. І. І. Мечнікова НАН України (1995 р.). Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, 7 медалями Радянського Союзу, орденами Ярослава Мудрого V і IV ступеня.

Шатило Віктор Йосипович (25. 03. 1953 р. н.) – доктор медичних наук, ректор Житомирського інституту медсестринства, Заслужений лікар України, академік Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки.

Народився в селі Крижок Радомишльського району. Закінчив 8 класів Радомишльської середньої школи № 1 (імені де Радомишльський лицей № 1 ім. Т. Г. Шевченка), а потім – Житомирське фармацевтичне училище. З 1974 по 1980 рр. – навчання у Вінницькому медичному інституті ім. М. І. Пирогова. 1981 р. закінчив інтернатуру і працював дитячим хірургом, дитячим анестезіологом-реаніматологом у Житомирській міській дитячій лікарні. З 1985 по 1987 рр. – заступник головного лікаря Житомирської обласної дитячої лікарні. У 1987-1997 рр. – завідувач сектором лікувально-профілактичної допомоги дітям і матерям Житомирського обласного відділу. З 1997 по 2002 рр. – перший заступник начальника управління охорони здоров'я Житомирської обласної адміністрації. З 2002 р. – директор Житомирського медичного коледжу (нині – Інститут медсестринства).

Адміністративну і педагогічну діяльність В. Й. Шатило поєднує з науковою. 1993 р. захистив кандидатську дисертацію «Особливості функціонального стану щитовидної залози у дітей, які мешкають на територіях, забруднених радіоактивними речовинами внаслідок аварії на Чорнобильському АЕС», а 2007 р. – докторську (тема «Медико-соціальне обґрунтування системи медичного забезпечення хворих на паренхимальні вірусні гепатити В і С»). А загалом є автором 240 наукових праць, в тому числі 20 монографій і розділів монографій, 7 навчальних посібників, має 2 патенти на винахід. Під його керівництвом захищено 3 докторські і 3 кандидатські дисертації. 1991 р. В. Й. Шатило присвоєно звання «Відмінник охорони здоров'я», а 1998 р. – звання Заслуженого лікаря України. 2006 р. відзначений Грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед народом України». Є лауреатом обласної премії О. Ф. Гербачевського.

Мистецтво і література

У Житомирі народився Федещий Альфред Костянтинович (1857 – 21. 07. 1902) – один з найкращих фотографів кінця XIX – початку XX століття, перший український оператор хронікально-документальних фільмів. Один з перших випускників Фотографічного інституту при Віденській академії мистецтв. 1896 року першим в Україні почав знімати кінохроніку апаратом, який сам і удосконалив. 2 грудня 1896 року у будівлі Харківського оперного театру провів перший в Україні кіносеанс для місцевої публіки.

Першим зробив фотографії у Житомирі у 1871-1874 рр. А. Зілінський, один із піонерів вітчизняного фотомистецтва.

1960 року у Житомирі знімався фільм «Рудько» за однойменним твором нашого земляка О. Свірського.

1968 р. у Житомирі пройшов другий Всесоюзний кінофестиваль аматорських фільмів «Золоте Полісся». І це не випадково, адже у нашому обласному центрі ще з 1962 року діяла самодіяльна кіностудія «Полісся», яка 1968 року одержала звання народної, існував обласний клуб кінолюбителів, який об'єднував 1200 кіноаматорів. Адже любительські кіностудії діяли також у

Коростинстві, Радоминці, а в Новограді-Волинському існувала єдина кіностудія при підприємстві - заводі сілгоспмашини.

Продовжувачем традицій у наш час став Житомирський Учніський Кінофестиваль (ЖУК). Започаткований він був з ініціативи Богдана Яремчука в лютому 2015 року

Ансамбль «Льоник»

Найвідоміший і найстаріший мистецький колектив Житомирщини – Попільський ансамбль пісні і танцю «Льоник», попередником якого був народний хор під керівництвом Анатолія Адрієвського. З 1970 р. і до 2014 року ансамбль очолював Іван Сльота. Візитівкою колективу є пісня «А льон цвіте» (автор – І. Сльота). «Льоник» знають у багатьох країнах світу.

Найбільших успіхів у різних міжнародних конкурсах досягла хорова капела «Орел». Цей мистецький колектив за період своєї активної діяльності (з 1986 р.) здобув вісім гран-прі і 25 перших місць на міжнародних конкурсах і фестивалях хорового мистецтва. Нинішнім керівником капели є Олександр Вацек.

Найзнаменитішим дитячим мистецьким колективом є зразковий хореографічний ансамбль «Совеченко». Під керівництвом народних артистів Михайла і Тетяни

Гуцулів ансамбль ставав переможцем Всеукраїнського конкурсу хореографічних колективів ім. Павла Вірського і фестивалю народних колективів ім. М. Вантуха, а також дипломантом багатьох міжнародних музичних фестивалів (у Болгарії, Греції, Польщі, Румунії, Франції).

Ансамбль народних музик «Гук» з Попільні унікальний тим, що майже усі інструменти є оригінальними витворами Касіяна Євченка (зокрема, бузало, гук, коза, козобас, ліра, свистало, трембіта, цопало та ін.). Ансамбль дав життя двом дитячим колективам – «Гучок» і «Гученя».

У Житомирі, по вулиці Любарській, з 1853 по 1860 рік «найплодотвішший» письменник того часу – Юзеф Ігнацій Крашевський, автор 144 соціально-побутових і 88 історичних романів та повістей, а, окрім того, автор численних оповідань, віршів, статей, подорожніх записок. Його епістолярна спадщина нараховує близько 30 тисяч листів.

У Житомирі 27 липня 1853 року народився відомий письменник Володимир Галактіонович Короленко, класик російськомовної літератури, автор автобіографічної повісті «Історія мого сучасника». З 1973 року у Житомирі діє літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка.

З 1914 по 1917 рік, а потім короткий період (кінець 1919 – квітень 1920) у Житомирі жив і працював славетний у майбутньому письменник і кінорежисер Олександр Петрович Довженко.

1990 року у Житомирі почав виходити український літературно-мистецький часопис «Алажеж» - перший на Житомирщині. Виходив до 1998 року. Тільки на його сторінках змогли публікуватися письменники, творчість яких не відповідала ідеологічним канонам літературно-партійних цензорів: Юрко Гудзь, Кость Москалець, Євген Папковський, Володимир Цибулько.

Серед наших земляків є переможці Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова» - Вікторія Горбунова (2010р.) і Володимир Шиярчук (2011 і 2014, у різних номінаціях).

Відатний письменник сучасності, уродженець Житомира Валерій Шенчук, засновував літературну премію. Одним з перших її лауреатів став Володимир Даниленко, теж уже відомий письменник.

Житомирська філармонія - одна з найстаріших театральних будівель (споруджена у 1853р.). До 1963 р. тут знаходився житомирський театр. З 1875 по 1935 рік на сцені цього театру виступав М. М. Савельников, він був і режисером театру.

На початку ХХ століття у житомирському театрі служив амвросій Максимович Бучиз (1891-1957), видатний український актор. У 1930-х - поч. 1940-х рр. у житомирському театрі виступав Іван Ковалевський (1882-1955) - український драматичний актор школи Марка Кропивницького; один із найталановитіших учнів Миколи Садовського.

Володимира Нестеренка, артиста Житомирського обласного українського музично-драматичного театру ім. І. Котляри, називали сміхотерапевтом за жепере-

вершене виконання комедійних ролей. Загалом В. П. Нестеренко заслужений і народний артист УРСР зіграв 300 ролей (починаючи з 1950 і до кінця 1980-х рр.).

Г. А. Яковський, мешканець Житомира, у 1960-ті рр. зібрав найбільшу колекцію театральних афіш.

Першим мистецьким колективом Житомирщини, який гастролював у Західній Європі, був «Львовоцит» під керівництвом Гриценюча Мирона Петровича (1976р., Франція)

Понад десять зарубіжних країн відвідали з гастролем протягом 1980-1981-го рр. тріо бандуристок житомирської філармонії А. Вальчук, Н. Кашперко, Н. Недашківська.

Гриценюч Мирон
Петрович

На 12 духових інструментах грає Валерій Березівський. Він виготовляє і ремонтує духові та струнні музичні інструменти.

Найдовший стаж викладання музики і найбільшу кількість переможців (понад 50) міжнародних і всукраїнських конкурсів має Микола Іванович Нечипоренко, викладач по класу бандури Житомирського музичного училища ім. Косенка.

Майстер іграшок ляльок Житомирського академічного лялькового театру Соловйов Сергій Миколайович виготовив найбільшу кількість портретних персонажів в Україні, деякі з яких – унікальні.

У селі Бастрівка на Ружиччині народився видатний кінорежисер Тимофій Левчук (1912-1998), який зняв фільми про Івана Франка (1956р), Оноре де Бальзака (1968), Микхаїла Коцюбинського (1971), став лауреатом Державної премії ім. Т. Г. Шевченка.

Леонід Мужук

Також цією головною мистецькою премією був нагороджений ще один наш кінорежисер Леонід Мужук, уродженець села Мусівка на Ружиччині. Він був головним редактором студії «Укртелефільм» (1971-1974), «Українохроніки» (1974-1979). Першим з вітчизняних сценаристів написав сценарій фільму про аварію на ЧАЕС «Чорнобиль. Два кольори часу». У 1996 році за його сценарієм розпочато зйомку 26-серійного фільму «Роксолана». Леонід Петрович Мужук один з перших підняв тему голодомору українського народу в 1932-1933рр., знявши документальний фільм.

Єдиний на Житомирщині лауреат Міжнародної

премії імені М. Реріха – Юрій Каминський, житомирчанин, член національної спілки художників України; лауреат багатьох інших премій, зокрема Івана Огієнка.

Найвідомішим пейзажистом нашого краю був на початку 20 століття Олександр Канцерів (1850-1937).

Творчим наставником для багатьох сучасних художників Житомирщини був Володимир Кобиллякський (нині проживає в Одесі).

О. І. Корзухін – єдиний з художників нашого краю написав пражиттєвий портрет М. М. Миклузо-Маклая.

Овруцький художник А. І. Костяченко подарував понад сто своїх картин і малюнків місцевому краєзнавчому музею.

Єдиний з художників Житомирщини, відзначений Державною премією імені Тараса Шевченка – заслужений художник УРСР М. А. Максименко (уродженець села Яроповичі Андрушівського р-ну).

1986 р. у роботі VII міжнародного пленуму художників-живописців, який проходив у м. Плевелі (Болгарія), від Спілки художників СРСР взяв участь М. А. Максименко.

Неперевершеним майстром антикварки був Сергій Тавадаячук з Бердичева, який виховав цілу плеяду послідовників.

Засновником своєрідної художньої школи став В. М. Шкуринський.

Найвідомішим художником-карикатуристом сучасної Житомирщини є В. В. Вознюк.

У Головинському профтехучилищі (Черняхівський район) 1971 року був створений єдиний в УРСР гурток графічних і скульптурних зображень на кам'яних глинах і плитах.

М.А. Маслищенко

Музеї

Житомирський обласний краєзнавчий музей – один із найстаріших в Україні. Тут зберігається понад 150 тисяч експонатів. Унікальними, а відтак найбільш цінними є картини, шедеври художників різних західноєвропейських шкіл XVI – поч. XX століть (Музей знаходиться за адресою: Майдан Замковий, 1).

Унікальна колекція космічної техніки і спорядження космонавтів експонується у Музеї космонавтики імені Сергія Пахлюновича Корольова. Поряд, через дорогу – будинок, у якому народився славетний конструктор космічних літальних апаратів академік С. П. Корольов (Музей знаходиться за адресою: вул. Дмитрівська, 3).

За адресою вул. Київська, 45 знаходиться будинок, архітектурна пам'ятка кінця XIX століття, де розвинувся Житомирський обласний літературний музей. Відвідувачі можуть побачити рідкісні речі, фотографії, пов'язані з життям відомих українських письменників, які народилися, мешкали постійно або короткий час у Житомирі. Фонд музею налічує понад п'ять тисяч експонатів. У стінах музею регулярно проводяться також художні виставки, різні поетично-мистецькі заходи.

У будинку, де народився видатний письменник Володимир Корошенко, діє один із найстаріших музеїв у Житомирі і

області. Тут експонуються у семи залах особисті речі, приватні та професійні видання письменника, значна частина яких є рідкісними і унікальними. Фонд музею налічує близько 2 тисяч експонатів (Музей знаходиться за адресою: Майдан Короленка, 1).

Музей Василя Крижанівського в Р. В. Богданів

Борис Тен

У Житомирському екологічному лісі № 24 експонуються особисті речі, автографи, документи, приватно видані книги видатного перекладача, письменника і громадського діяча Бориса Тена (Миколи Васильовича Хомичевського).

Родина Євтушенків 2010 року створила один із унікальних музеїв України – музей старовинного інструменту. На той час кількість експонатів налічувала близько 5 тисяч, більшість з яких у робочому

стані. Для відвідувачів проводиться майстер-клас із різних ремесел (Адреса музею: вул. Богдана Хмельницького, 42).

У будівлі центрального офісу ПАТ «Житомиробленерго» працює особливий музей історії енергетики Житомирської області, де розповідається про етапи розвитку енергетичного господарства України (Адреса музею: вул. Пушкінська, 32/8).

Музей Василя Крижанівського в Р. В. Богданів

Наймолодший музей у Житомирі – це музей Бориса Лятошинського, відкритий у однойменній музичній школі №1 (Адреса музею: вул. Михайлівська, 5).

Спорт

Одне з перших в Україні виникло 1879 року товариство любителів шахів у Житомирі. Одним з перших успішних шахістів, які здобули досвід у цьому товаристві, став Омелянський Василь Леонідович, видатний український історик-мیکробиолог (1867-1928), а житомирець Бернштейн Йосип Самойлович (1882-1962) став першим гросмейстером з Житомирщини.

Омелянський Василь
Леонідович

У листопаді 1893 року в Житомирі утворилося Волинське товариство велосипедистів.

У вересні 1910 року в Житомирі почало діяти Волинське гімнастичне товариство «Соція».

Першим учасником Всеросійської олімпіади, яка проходила 1913 року у Києві, серед наших земляків став Іваницький Стефан Володимирович.

У квітні 1922 року у Житомирі створено спортивне товариство «Динамо».

1938 року почало діяти спортивне товариство «Колгоспник» (нині його спадкоємцем є ФСТ «Колос»). Першим його головою був Короун В'ячеслав Степанович. На той час у Житомирі вже діяло спортивне товариство «Динамо», утворене в 1920-х рр. Видатною постаттю цієї організації, і взагалі спортивного життя в нашій області наприкінці 1930-х років, був Демб Дмитро Петрович. Йому одному з перших в Українській республіці 1934 р. присвоєно звання «Суддя республіканської категорії з футболу». Д. П. Демб і грав, і тренував футбольну команду обласної ради товариства «Динамо».

У грудні 1938 р. утворилася обласна організація товариства «Спартак». За це товариство виступала видатна спортсменка тих років Короун Зоя Степанівна. Її приїжд у великий спорт Леонід Григор'єв, який викладав у З. С. Короун фізичну культуру в житомирській трудовій школі № 23. Цей учитель – у минулому чемпіон УСРР з легкої атлетики. Саме він прищепив В'ячеславу і Золі Короунам любов до спорту. І вони брали участь у змаганнях з легкої атлетики, баскетболу, волейболу, гандболу, стрільби та інших видів.

Спортивні і воєнно-спортивні змагання були дуже популярними. Преса широко висвітлювала спортивне життя. Зокрема, у газеті «Червоне Полісся» за 27 вересня 1938 року читася про результати обласних легкоатлетичних змагань. Цікаво порівняти тодішні спортивні рекорди із сучасними, а також дізнатися імена кращих спортсменів області того часу. Так, у бігу на дистанцію 100 метрів серед чоловіків здобув В. Короун із Житомира, показавши результат 11,4 секунди, а серед жінок – Сопульська з результатом 13,2 сек. У стрибках в довжину з результатом 6,10 м переможцем став також Короун, а

серед жінок – Смуцьська (її результат – 4,78 м). У киданні гранати перемогла житомирська Ганьба 930,75 м). Вона ж святкувала перемогу і у штовханні ядра, показавши результат 8,03 м. А в метанні диска найсильнішим виявився спортсмен Марков із Бердичева, який метнув снаряд на відстань 31,81 м. У бігу на дистанцію 400 м переміг Лабусь із Коростеня (його результат 56,9 сек.). В естафеті 4х100 м серед чоловіків перемогла команда із Коростеня, а серед жінок – житомирська команда.

Восени 1939 року в Житомирі відбулися змагання на першість міста з боксу. Чемпіонами Житомира у різних вікових категоріях стали: Борис Генералов, Мечислав Кашук, Семен Зелкович, Микола Катеруша. Мечислав Кашук, окрім того, був чудовим фехтувальником, тренував збірну області.

До числа кращих спортсменів Житомирщини довоєнного періоду заслужено можна віднести А. Андреева, М. Білоусова, Б. Коаловського, М. Кордонського, В. Нікітчука.

На початку 1946 року відновив свою діяльність Житомирський автотоклуб. З'являються нові спортивні організації і колективні фізкультури – все це великою мірою завдяки Мечиславу Кашуку, який працював у обласному спорткомітеті й об'єднанні товариства «Динамо», був ініціатором відновлення спортивного життя на Житомирщині.

Великою популярністю тоді користувалися не тільки команди вищих спорту – футбол, волейбол, хокей, а й індивідуальні, серед них – шашки. Кращими шахістами області повоєнного часу були П. П. Маракупін з Житомира і С. І. Ревит з Бердичева. Традиційно важливі змагання з цього виду спорту відбувалися у школі № 25 м. Житоми-

ра. Наприкінці 1940-х рр. конкуренцію їм почав складати Леонід Новофастовський, тоді ще учень 25-ої школи, а на початку 1950-х років він нарівні грав з тодішнім чемпіоном області Геннадієм Киселевським, а невдовзі став беззаперечним авторитетом серед шахістів Української РСР і відомим на теренах усього СРСР. У подальші роки шахя набули ще більшої популярності і майстри цієї гри з нашої Житомирщини були гідними суперниками на змаганнях високого рівня.

1955 р. Олег Баранков став чемпіоном Української РСР з боксу. 1957 р. наш легкоатлет Володимир Ситкін встановив шість рекордів УРСР у стрибках у висоту. 1961 р. він учетверте став чемпіоном УРСР з легкої атлетики.

Віталій Олексійович
Лонський

Найвищі спортивні досягнення спортсменів області другої половини 1950-х – першої половини 1960-х рр. пов'язані з ім'ям видатного тренера зі стрибків у висоту Віталія Олексійовича Лонського. 1963 року йому присвоєно звання заслуженого тренера УРСР, а 1968 р. – заслуженого тренера СРСР. В. О. Лонський підготував багато спортсменів високого класу: Ігоря Матвєєва – переможця першості Європи серед юніорів; Валерія Скворцова – учасника Олімпійських ігор у Токіо і Мекіко, дворазового чемпіона Європи і чемпіона світу серед

студентів. Аліатонія Мороза – чемпіона Європи; Рустана Ахметова – учасника Олімпійських ігор у Мюнхені, бронзового призера чемпіонату Європи і переможця V Спартакіади народів СРСР.

Розвивалися і нові види спорту. Вперше в історії Житомирщини Володимир Цирюк став чемпіоном УРСР серед спортсменів-автомобілістів. Естафету перемог продовжила житомирянка Алла Попова.

Вона стала чотириразовим переможцем всесоюзних змагань.

Все більшої популярності набував баскетбол; житомирянин, баскетболіст Геннадій Четуро у складі своєї команди став чемпіоном світу. На XIX Олімпійських іграх у Мехіко золоті медалі здобули наші земляки Валентин Манкін (у вітрильному спорті) та Володимир Іванов (у складі загальносоюзної команди).

Варте окремого виділення унікальність досягнень

Рустан Ахметов

Валентин Манкін

В. Манкіна (уродженець селища Вілжорівці Олевського району): він тричі олімпійський чемпіон, єдиний, кому вдалося перемогати на спортивних суднях різного класу («Фінн» і «Зоряний»).

Серед найбільш вагомих спортивних досягнень області другої половини 1960-х – 1980-х рр. – успіхи житомирської футбольної команди «Автомобіліст» (пізніше «Полісся»). 1967 року команда, очолювана В. Жилинським, ставши чемпіоном України, здобула право виступати в класі «А», де також досягла значних успіхів. У сезоні 1970 року житомиряни здобули «бронзу», а 1972 року «Автомобіліст» під керівництвом М. Сосюра у фіналі Кубку України здолав донецький «Шахтар». А в Бердичеві починала свою футбольну кар'єру Анатолій Пузач, відомий гравець і тренер.

Валентина Цербе

В індивідуальних видах спорту успішно виступало багато наших земляків: Євген Мінаєв – чемпіон XVII Олімпійських ігор 1960 р. у Римі, Валентина Цербе, житомирянка, а також уродженець Житомирщини, боксер Володимир Кирилюк став чемпіоном УРСР. Цього ж року перемогу святкував наш шахіст Юсип Корещий, також здобувши перше місце у республіканських змаганнях.

Серед спортивних досягнень мешканців Житомир-

щина у 1960-ті – 1970-ті рр. слід виділити перемогу Лариси Позднякової з Малина у Спартакіаді УРСР серед школярів у стрибках у довжину 1964 р. (її тренував Г. О. Раконич). У 1971 р. також на республіканській Спартакіаді школярів перші місця у метанні списа здобули Лідія Єщенко, а наступного, 1972 р. – Наталія Хусайнова (обидві теж з Малина). Остання 1973 р. у складі збірної СРСР була учасником чемпіонату Європи і займала п'яте місце. Цього ж 1973 р. ще одна малинчанка, Тетяна Косоріжченко, перемогла у метанні списа на чергоній Спартакіаді школярів. І ці успіхи були невинпадкові, адже вищезгаданих спортсменок готував Лаврентьев Сергій Станіславович. Він і сам успішно виступав на спортивній арені. Так, С. С. Лаврентьев на чемпіонаті Європи у метанні списа здобув бронзову медаль.

1976 р. наша землячка Наталія Шерстюк у складі збірної СРСР з гандболу виграє золоту медаль на XXI Олімпійських іграх. Наступного 1977 року бердичівлянин Юсип Дорфман став чемпіоном світу з шахів серед студентів.

Успішно виступали і шахісти: Я. Дорфман (1977 р. став чемпіоном СРСР), Л. Мучник (срібний призер 1983 р.).

Наш велосипедист Володимир Барановський переміг на Спартакіаді народів СРСР. Серед кращих велосипедистів того часу були Сергій Корева, І. В. Лещенко. Наші спортсмени у різних видах спорту показували високі результати і досягнення.

А на V Спартакіаді народів СРСР у Москві Рустам Ахметов (тоді ще бердичівлянин) завоював перше місце в стрибках у висоту. Неодовзі він узяв участь в Олімпіаді, яка проходила в Мюнхені. Успішними іменами в спорті стали також борці С. Пидківський, М. Сосометін, В. Тарарухін.

Важлива подія в спортивно-культурному житті нашого краю відбулася у зв'язку з проведенням XXII літніх Олімпійських ігор у Москві. Через Житомир пролягла естафета Олімпійського вогню. 10-11 липня 1980 р. Олімпійський вогонь на шляху із Греції до Москви провели через Житомир.

Володимир Демчук

Перемоги наших спортсменів у період незалежності України пов'язані з новими іменами. Срібними призерами чемпіонату світу з гірського спорту стали Костянтин та Василь Пронтеюк, бронзовим призером чемпіонату Європи з армспорту став Михайло Тузь, чемпіонами світу з кикбоксингу – Віра Макресона, Володимир Демчук та Андрій Микетюк.

Срібну нагороду молодіжного чемпіонату Європи з легкої атлетики виборов

Олександр Осмолович, а бронзову медаль чемпіонату Європи серед молоді із сучасного п'ятиборства здобув Микола Сренський.

Ірина Вишневська і Людмила Ковальчук (ДЮСШ № 2) стали чемпіонами світу зі спортивної акробатики. Гордістю авангардистської спортивної школи стала Ірина Євдокіна, яка була шостою на Олімпійських іграх у Сеулі і четвертою на Олімпійських іграх у Барселоні з легкої атлетики. Вихованець Коростенської ДЮСШ Володимир Іванов

став чемпіоном Олімпійських ігор в Мехіко з вільної боротьби.

Збірні команди області беруть участь у Всеукраїнських і міжнародних змаганнях. Вихованець Малинської ДЮСШ Валерій Андрейцев став чемпіоном Європи та чемпіоном світу з вільної боротьби, а його тренеру О. М. Ткачуку присвоєно звання «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України».

Юлія Єлієвцева

Катерина Полянничко посіла 2 місце у складі збірної команди України з баскетболу на чемпіонаті Європи в Італії. Студентка факультету фізичного виховання і спорту Житомирського державного університету імені Івана Франка Віра Махресова у складі національної збірної команди України з кікбоксингу на чемпіонаті Європи у м. Варна (Болгарія) завоювала золоту медаль.

І в даний час Житомирщина продовжує славні спортивні традиції. За підсумками виступів на змаганнях міжнародного та всеукраїнського рівнів у 2008 році визначено десять кращих спортсменів і тренерів з олімпійських видів спорту. У їх числі – Юлія Сапунова, майстер спорту міжнародного класу з триатлону, чемпіонка України 2008 року, учасниця XXIX Олімпійських ігор; Юрій Кримаренко – заслужений майстер спорту України з легкої атлетики, учасник XXIX Олімпійських ігор; Ірина Кліно-

ва – майстер спорту України з веслування на байдарці, неодноразова призерка чемпіонатів України; Людмила Коваленко – майстер спорту України з легкої атлетики, чемпіонка України серед молоді, учасниця молодіжного чемпіонату світу; Єгор Мартиненко – майстер спорту України з триатлону, призер Кубка Європи, чемпіон України серед юніорів; Євгенія Міщенко – майстер спорту України з велоспорту, неодноразова призерка чемпіонату України серед юніорів; Олена Пристаiko – майстер спорту міжнародного класу з триатлону, чемпіонка світу в естафеті; Олексій Ринковський – майстер спорту України міжнародного класу з легкої атлетики, переможець Кубка Європи; Микола Сиренький – майстер спорту України з сучасного п'ятиборства, учасник чемпіонату світу та Європи серед юніорів; Олександр Ткачук – майстер спорту України з веслування на байдарках і каное, бронзовий призер етапів Кубка світу.

Віра Макрусєва

У номінації «Кращий тренер з олімпійських видів спорту» нагороджено Олександра Васильовича Гаврилюка, Миколу Івановича Денисова, Володимира Романовича Зорника, Ігоря Олександровича Іщука, Наталію Миколаївну Кирилович, Леоніда Болеславовича Котвицького, Антонія Васильовича Кривоша, Василя Васильовича Нікошива, Віктора Григоровича Раченка, Василя Павловича Толкина.

У числі 5 кращих спортсменів області з неолімпійських видів спорту нагороджені: Віра Макрессова, майстер спорту міжнародного класу акробасного, чемпіонка Європи 2008 року, чемпіонка України; Володимир Позняков, майстер спорту України, бронзовий призер чемпіонату світу; Василь Пронченко, заслужений майстерспорту України з гирьового спорту, срібний призер чемпіонату світу; Костянтин Пронченко, заслужений майстер спорту України з гирьового спорту, бронзовий призер чемпіонату світу; Маргарита Спіліва, майстер спорту України зі спортивної аеробіки, призерка чемпіонату України.

Валерій Андрєєв

Кращими тренерами з неолімпійських видів спорту в 2008 році визнано Вічеслава Анатолійовича Гопанчука, Дмитра Євгеновича Коратіва, Ларису Валеріївну Мохорт, Віктора Миколайовича Романчука, Леоніда Михайловича Укринця.

На Олімпійських іграх у Лондоні 2012 року наш земляк В. Андрєєв з Малина здобув бронзову медаль у вільній боротьбі.

2005 року Житомир став центром проведення Всеукраїнських змагань з бильярду. На базі Житомирського бильярдного клубу «Професіонал» відбувся жіночий чемпіонат України.

Влад Большаков, уродженець Житомира – багаторазовий чемпіон України зі стрільби із лука, став також чемпіоном світу серед студентів.

Уродженець Житомира Володимир Степаненко – єдиний в Україні паратріатлоніст, який здобув перемогу на Кубку Європи з паратріатлону, що проходив 2012 року у Туреччині. Він входить в десятку найкращих триатлоністів світу в категорії людей з інвалідністю (порушенням опорно-рухового апарату).

2005 р. січень – 8 житомирців у складі чоловічої збірної волейбольної команди України стали чемпіонами XX Дефолімпійських ігор у Мельбурні (Австралія).

Це Сергій Дем'янчук, Роман Бутківський, Леонід Дайнека, Ігор Завіржак, Олександр Прохорчук, Віктор Розбицький та Єгор Цитовський. Підготував команду Олександр Олександрович Краснощоків.

2005 р., червень – Кубок України з триатлону завоювала Л. Пристайко.

Юлія Єлістратова, яка народилася в Житомирі, стала чемпіонкою України і світу з триатлону. Була учасницею Олімпійських ігор 2008 та 2012 років.

У 2005 році чемпіоном світу з легкої атлетики став Юрій Кримаренко (тренер – Шеремет Сергій Леонідович).

Високинки ДЮСШ Житомирського обласного управління з фізичного виховання і спорту стали чемпіонами VI літньої Універсиади України: Олена Кумечко (самбо) і Анна Карягіна (карате). А Олена, окрім того, стала чемпіонкою світу.

З 2012 по 2015 роки чемпіонкою та дворазовою призеркою світу та призеркою Європи із самбо була Катерина Хомяк.

У фіналі Всеукраїнського фестивалю «Мама, тато, я – спортивна сім'я», що проходив 14 травня 2015 року у Києві, сім'я Дмитренків із Малина перемогла в номінації «Моя родина зі спортом дружить», а в загальному заліку увійшла до числа шести найспортивніших родин України.

Зміст

Природа	4
Корисні копалини	6
Економіка	10
Винахідники	17
Наука	21
Медицина	23
Мистецтво і література	41
Музей	49
Спорт	51

Геннадій Махорін

Іван Савук

КНИГА РЕКОРДІВ ТА ДОСЯГНЕНЬ ЖИТОМИРЩИНИ

В авторській редакції

Підписано до друку 15.11.2015

Формат 64х90 1/16 Умовн. друк. арк. 4,27

Папір крейдований глянцевий. Друк офсетний.

Наклад 500 прим.

Видавець ФОП Котвицький В.Б.

12424, Житомирська обл., с. Нова Рудня, вул. Чуднівська, 78

Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготовників

і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2859 від 23.05.2007 р.

Віддруковано ФОП Котвицький В.Б.

10800, м. Житомир, вул. Віницька, 23,

тел.: (0412) 48-22-18

sundruk@ukr.net